

**CIRKEV BRATSKÁ
V SLOVENSKEJ REPUBLIKE**

ORDINAČNÁ PRÁCA

Žilina, 2021

José Calvo Aguilar

Súhlasím s prípadným zverejnením mojej ordinačnej práce.

José Calvo

1. Obsah

<u>2. EXEGÉZA: NEHEMIAŠ 8:1 – 12.....</u>	<u>3</u>
2.2. HLAVNÁ MYŠLIENKA TEXTU	4
2.3. KONTEXT	4
2.3.1. ÚVOD DO KNIHY	4
2.3.2. HISTORICKÝ KONTEXT.....	5
2.3.3. KONTEXT KNIHY.....	5
2.3.4. KANONICKÝ KONTEXT	6
2.4. ŽÁNER.....	7
2.5. ŠTRUKTÚRA.....	7
2.6. KEÚČOVÉ POJMY	8
2.7. KOMENTÁR.....	9
2.8. ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY.....	12
<u>3. ESEJ: TEOLOGICKÉ DÔRAZY SLOBODNEJ REFORMOVANEJ CIRKVI V UČENÍ A RAXI CIRKVI BRATSKEJ DNES</u>	<u>13</u>
3.1. ÚVOD.....	13
3.2. REFORMOVANOSŤ SLOBODNEJ REFORMOVANEJ CIRKVI.....	14
3.3. REFORMOVANOSŤ CIRKVI BRATSKEJ	16
3.4. ZÁVER.....	19
3.5. ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY.....	22
<u>4. RUKOPIS VYPRACOVANEJ KÁZNE (1)</u>	<u>23</u>
<u>5. RUKOPIS VYPRACOVANEJ KÁZNE (2)</u>	<u>28</u>
<u>6. RUKOPIS VYPRACOVANEJ KÁZNE (3)</u>	<u>32</u>

2. Exegéza: Nehemiáš 8:1 – 12

2.1. Text

Všetok ľud do jedného sa zhromaždil na námestie pred Vodnou bránou. Vyzvali zákonníka Ezdráša, aby priniesol knihu Mojžišovho zákona, ktorý Hospodin prikázal Izraelu. Kňaz Ezdráš v prvý deň siedmeho mesiaca priniesol zákon pred zhromaždenie mužov, žien a tých, ktorí boli schopní rozumieť, čo počujú. Čítal z neho na námestí pred Vodnou bránou od svítania do poludnia pred mužmi, ženami a tými, čo boli schopní rozumieť. Pozornosť všetkých bola upriamená na knihu zákona. Zákonník Ezdráš stál na vyvýšenom drevenom podstavci, ktorý na ten účel zhotovili. Vedľa neho stál po pravici Mattitja, Šema, Anaja, Urija, Chilkija, Maaseja a po ľavici Pedaja, Míšael, Malkija, Chašum, Chašbaddana, Zecharja a Mešullám. Ezdráš otvoril knihu pred všetkým ľudom, lebo stál vyššie. Keď knihu otvoril, všetok ľud povstal. Ezdráš dobreročil Hospodinovi, veľkému Bohu. Všetok ľud pozdvihol ruky a odpovedal: „Amen, amen!“ Padli na kolená a klaňali sa Hospodinovi tvárou až po zem. Ješúa, Bani, Šerebja, Jamín, Akkúb, Šabbetaj, Hodijsa, Maaseja, Kelita, Azarja, Jozabád, Chanán, Pelaja a leviti vysvetľovali ľudu zákon. Ľud stál na svojom mieste. Čítali z knihy Božieho zákona, odsek za odsek, a vysvetľovali zmysel, aby ľudia chápali, čo sa čítalo. Vtedy kráľovský miestodržiteľ Nehemiáš, kňaz a zákonník Ezdráš i leviti, ktorí poučovali ľud, povedali všetkému ľudu: „Tento deň je zasvätený Hospodinovi, vášmu Bohu. Nesmúťte a neplačte!“ Všetok ľud totiž plakal, keď počul slová zákona. Ďalej im povedal: „Chodzte, jedzte dobroty, pite sladké nápoje a pošlite niečo aj tým, čo nemajú nič pripravené, lebo tento deň je zasvätený nášmu Pánovi. Nebuďte smutní, lebo radosť Hospodina je vašim útočiskom.“ Aj leviti upokojovali všetok ľud: „Utíšte sa, lebo tento deň je posvätný. Nebuďte smutní!“ Vtedy všetok ľud odišiel jesť, piť, posielat' dary a usporiadať veľkú radostnú slávnosť, lebo pochopil slová, ktoré mu oznámili.

(Nehemiáš 8:1 – 12, *Slovenský ekumenický preklad*)

2.2. Hlavná myšlienka textu

Boží ľud vzniká len na základe Božieho Slova (zákona, Tóra), ktoré je zrozumiteľne čítané a vykladané tak, aby tomu každý rozumel a prinieslo radosť.

2.3. Kontext

2.3.1. Úvod do knihy

Kniha Ezdráš-Nehemiáš (v hebrejskej Biblii je to jedna kniha)¹ vznikla pravdepodobne v polovici 5. storočia pred Kristom, počas vlády perzského kráľa Artaxerxes I.² Tradičný pohľad na autorstvo knihy považuje Ezdráša za autora tohto dvojdiela.³ Nie všetci teológovia sa však zhodnú na tomto datovaní písania knihy a na autorstve. Kritický pohľad na tieto dve knihy pridáva postavu „editora“ – človeka, ktorý kompiloval memoáre Ezdráša a Nehemiáša a spolu s inými zdrojmi (zoznamy a listy, ktoré v knihách nachádzame) spísal dielo, ktoré dnes považujeme za Ezdráša-Nehemiáša. Tento kritický pohľad tak posúva dátum písania knihy až neskôr, okolo roku 300 pred Kristom.⁴

V knihe je možné pozorovať neskoršie editovanie pôvodného textu Ezdráša. Tento neskorší editor je viditeľný najmä cez striedanie prvej a tretej osoby (napríklad keď v Ez 8 – 10 autor používa prvú osobu pre Ezdráša, ale pre väčšinu diela autor/editor používa tretiu osobu). Avšak z toho nutne nevyplýva, že ten neskorší editor musel byť až tak neskoro ako kritický pohľad prezentuje. Tradičný pohľad, ktorý pripúšťa editorskú prácu po Ezdrášovi, sa nám zdá byť rozumný a verný pohľad na toto dielo. Ezdráš by tak ostával ako autor tohto dvojdiela, ktorý neskôr editor doplnil a zostavil tak, ako ho dnes poznáme z našich Biblií.

¹ GOLDINGAY, John: *An Introduction to the Old Testament*, InterVarsity Press, Downers Grove, IL, 2015, s. 272.

² FAZEKAŠ, Ľudovít: *Nehemiáš: Obnova Svätého Mesta*, Cirkev Bratská na Slovensku (VESNA), Bratislava 1990, s. 5.

³ LONGMAN III, Tremper & DILLARD, Raymond B.: *An Introduction to the Old Testament*, Zondervan, Grand Rapids, MI, 2006, s. 204.

⁴ Tamtiež, s. 205 – 6.

2.3.2. Historický kontext

Táto kniha (zvyšok eseje budeme používať jednotné číslo na označenie dvojdiela Ezdráš-Nehemiáš) popisuje historické udalosti, ktoré sa udiali po vyhlásení kráľa Kýra v roku 539 pred Kristom.⁵ Toto vyhlásenie umožnilo obyvateľom z Judska, ktorí boli v zajatí v Babylone, aby sa vrátili do svojej krajiny a obnovili mesto Jeruzalem a chrám.

Ezdráš 1 – 6 sa zaoberá obnovením a zrekonštruovaním chrámu, hoci sa stretávajú s konfliktom od susedných národov, ktoré ich donútili na istý čas pozastaviť stavbu Božieho domu. Chrám je dokončený okolo roku 520 pred Kristom počas vlády Dária I. Všetky tieto udalosti sa udiali ešte skôr, než Ezdráš prišiel do Jeruzalema a slúžia ako „úvod“ do jeho príbehov.

Ezdráš 7 – 10 popisuje obnovu bohoslužby v Jeruzaleme. Chrám je dokončený, ale chýba tam obnovenie služieb a návrat k Božiemu zákonu. Ezdráš je poverený kráľom Artaxerxom I. kvôli tomu, že pochádza z rodu Árona (kňazský) a je „zákonníkom, skúseným v Mojžišovom zákone.“ (Ezd 7:1 – 6). Skrze Mojžišov zákon obnoví bohoslužbu a očistí Boží ľud, aby mohol byť skutočne Božím ľudom.

Nehemiáš 1 – 7 nás posúva ďalej v histórii do momentu, kedy je Nehemiáš povolaný Bohom a poverený kráľom Artaxerxom, aby obnovil hradby Jeruzalema po tom, ako sa dopyčul o stave mesta a núdzi, ktorá je v krajine. Tak ako postavenie chrámu v Ezd 1 – 7, aj tu sa Nehemiáš stretáva s odporom nepriateľov, ktorí však nedokážu zastaviť stavbu.

Nehemiáš 8 – 13 nám ukáže mesto, v ktorom je stavba chrámu a hradieb dokončená. Nastáva posledná úloha, tentokrát spoločná pre Ezdráša s Nehemiášom: obnovenie Božieho ľudu okolo Božieho zákona a budovanie Božieho ľudu ako takého po návrate z exilu.⁶

Práve táto posledná časť štruktúry knihy nám odokrýva kontext, v ktorom sa odohráva dej nášho štúdia: Nehemiáš 8:1 – 12.

2.3.3. Kontext knihy

Táto kniha pokračuje v otázke, ktorú nám (nepriamo) položil autor Genézis 3:15 pri nastolení *protoevanjelia*.⁷ Od tohto momentu by sme mali čítať Písmo s otázkou v pozadí: „Bude tento človek potomstvom ženy, ktoré rozšľapne hlavu hada?“ Túto otázku si položíme

⁵ GOLDINGAY, J.: *Introduction to the Old Testament*, s. 273. Ezdráš začína: „V prvom roku perzského kráľa Kýra... dal v celom svojom kráľovstve vyhlásiť.“ (Ezd 1:1) Hoci historicky sa Kýros II (Kýros Veľký) stal kráľom Perzie v roku 550 pred Kristom, až v roku 539 dobyl Babylonskú ríšu, a tak získal moc nad Izraelitmi v zajatí. FRYE, R. N.: Cyrus the Great in: *Encyclopaedia Britannica* [online] [cit. 07.10.2020]. Dostupné na internete: <https://www.britannica.com/biography/Cyrus-the-Great>.

⁶ GOLDINGAY, J.: *Introduction to the Old Testament*, s. 273.

⁷ Pod týmto pojmom rozumieme prvotné zaslúbenie záchrany, ktorá prichádza od Boha pre človeka.

pri Noachovi, Abrahámovi, Jákobovi, Mojžišovi, Józuovi, Gideonovi, Samuelovi, Dávidovi a mnohých ďalších. No zakaždým, keď máme pocit, že „tento muž“ je tým potomstvom, ktoré prinesie záchranu, vzápätí vidíme jeho zlyhanie a so zármutkom ideme ďalej hľadať. Túto istú otázku by sme si mohli položiť až trikrát pri čítaní Ezdráša-Nehemiáša: pri Zerubbábelovi, Ezdrášovi a napokon aj pri Nehemiášovi.

V časti, ktorú v tejto práci budeme študovať, nájdeme Ezdráša, ktorý spolu s Nehemiášom obnovujú bohoslužby pomocou Božieho slova (zákona) a ľud prechádza od smútku k radosti. Taká pozitívna udalosť v dejinách spásy by nás mala viesť k otázke „Bude tento muž (alebo muži) tým potomstvom, ktoré rozšľapne hlavu hada?“

Táto kniha teda nastavuje a dokonca znásobuje naše očakávanie Mesiáša, ktorý dokáže vyriešiť nielen vonkajšie problémy a okolnosti (ako boli chrám, spoločenstvo, bohoslužby či hradby), ale hlavne vnútorný problém hriechu, ktorý nás ťaží a odvádza našu pozornosť preč od nášho Pána.

2.3.4. Kanonický kontext

Kniha Ezdráš-Nehemiáš je v slovenských Bibliách (či už katolíckych, pravoslávnych alebo protestantských) súčasťou „dejepisných kníh“, a teda je v prvej tretine našej Starej zmluvy (po Knihách kronických). V hebrejskom kánone je Ezdráš-Nehemiáš súčasťou „Ketúvím“ (Spisy), ktoré sú tretou časťou hebrejského Písma (takzvaný „TaNaKh“, tvorené z „Torah“, „Neví’ím“ a „Ketúvím“), takže táto kniha je predposledná v židovskom kánone.

Práve posledná kniha v hebrejskom Písme nám povie viac o kanonickom kontexte Ezdráša-Nehemiáša. V hebrejskom kánone je poslednou knihou „Kniha kroník“ (opäť, rozdelenie do dvoch kníh v našich slovenských bibliách je spôsobené dĺžkou rukopisov, ktoré boli rozdelené do dvoch častí). Prepojenie Knihy kroník s Ezdrášom-Nehemiášom (koniec Knihy kroník je vyhlásenie kráľa Kýra, rovnako ako začiatok Ezdráša, 2Krn 2:22 – 23 cf. Ezd 1:1) viedlo skupinu teológov v 19. a 20. storočí k téze, že „Kronikár“⁸ a autor Ezdráša-Nehemiáša je ten istý autor a dokonca je to jedno veľké „trojdielo“.⁹ Avšak hlbšie štúdiá lingvistických, tematických, teologických a deuterokanonických prvkov týchto dvoch diel nás skôr vedú k záveru, že hoci ich blízkosť v kánone je dôležitá, stále sú to samostatné diela.¹⁰

⁸ Tak sa nazýva anonymného autora Knihy kroník, vid’ LONGMAN & DILLARD: *Introduction to the Old Testament*, s. 192.

⁹ LONGMAN & DILLARD: *Introduction to the Old Testament*, s. 193.

¹⁰ Tamtiež, s. 194.

Kniha Ezdráš-Nehemiáš spracúva dôležitú tému v kontexte celej Biblie: exil a návrat z exilu. Je tzv. „nitkou“, ktorá sa ťahá celým Písmom: „exil“ našich prarodičov zo záhrady Eden (a Božia túžba po tom, aby mohol vrátiť celé stvorenie k tomu pôvodnému stavu), „exil“ v Egypte a Boží akt vyslobodenia a vedenia do zaslúbenej zeme a napokon exil v Babylone a návrat do Jeruzalema, ktorý sa historicky deje v tejto knihe.

2.4. Žáner

Ezdráš-Nehemiáš je komplexné dielo, ktoré všeobecne môžeme kategorizovať ako *historický spis*. Avšak uprostred takého širšieho spisu nájdeme v niektorých jeho častiach aj ďalšie podkategórie, napríklad kráľovské dekréty (Ez 1:2 – 4), listy (Ez 4:9 – 11) a zoznamy (Neh 3). No najdôležitejším podžánrom v tejto knihe sú „memoáre“. Kým životopis je správa o človeku, pri memoároch autor píše „správu o udalostiach, ktoré pozoroval, alebo bol ich súčasťou.“¹¹ Tieto memoáre nachádzame v Ezdrášovi 7 – 10, Nehemiášovi 1 – 8 a aj v častiach 12. a 13. kapitoly.

2.5. Štruktúra

Všetok **Pud** do jedného sa *zhromaždil* na námestie pred Vodnou bránou. Vyzvali zákonníka Ezdráša, aby priniesol **knihu Mojžišovho zákona**, ktorý Hospodin prikázal Izraelu.

Kňaz Ezdráš v prvý deň siedmeho mesiaca priniesol **zákon pred zhromaždenie mužov, žien a tých, ktorí boli schopní rozumieť**, čo počujú. Čítal z neho na námestí pred Vodnou bránou od svitania do poludnia pred mužmi, ženami a tými, čo boli schopní rozumieť. Pozornosť všetkých bola upriamená na knihu zákona.

Zákonník Ezdráš stál na vyvýšenom drevenom podstavci, ktorý na ten účel zhotovili. Vedľa neho stál po pravici Mattitja, Šema, Anaja, Urija, Chilkija, Maaseja a po ľavici Pedaja, Míšael, Malkija, Chašum, Chašbaddana, Zecharja a Mešullám.

Ezdráš otvoril **knihu** pred všetkým **Pudom**, lebo stál vyššie. Keď **knihu** otvoril, všetok **Pud** povstal. Ezdráš dobrorečil Hospodinovi, veľkému Bohu.

Všetok **Pud** pozdvihol ruky a odpovedal: „Amen, amen!“ Padli na kolená a klaňali sa Hospodinovi tvárou až po zem.

¹¹ Tamtiež, s. 209.

Ješúa, Bani, Šerebja, Jamín, Akkúb, Šabbetaj, Hodija, Maaseja, Kelita, Azarja, Jozabád, Chanán, Pelaja a leviti vysvetľovali **Ľudu zákon**.

Ľud stál na svojom mieste.

Čítali z **knihy Božieho zákona**, odsek za odsekom, a vysvetľovali zmysel, aby **Ľudia** chápali, čo sa čítalo.

Vtedy kráľovský miestodržiteľ Nehemiáš, kňaz a zákonník Ezdráš i leviti, ktorí poučovali **Ľud**, povedali všetkému **Ľudu**: „Tento deň je zasvätený Hospodinovi, vášmu Bohu. Nesmúťte a neplačte!“

Všetok **Ľud** totiž plakal, keď počul **slová zákona**.

Ďalej im povedal: „Choďte, jedzte dobroty, pite sladké nápoje a pošlite niečo aj tým, čo nemajú nič pripravené, lebo tento deň je zasvätený nášmu Pánovi. Nebud'te smutní, lebo *radosť Hospodina* je vašim útočiskom.“

Aj leviti upokojovali všetok **Ľud**: „Utišite sa, lebo tento deň je posvätný. Nebud'te smutní!“

Vtedy všetok **Ľud** odišiel jesť, piť, posielat' dary a usporiadať veľkú *radostnú slávnosť*, lebo pochopil slová, ktoré mu oznámili.

2.6. Kľúčové pojmy

- **Ľud**: slovo אָמ (‘am) označuje všeobecne ľud alebo národ.¹² V tomto kontexte je toto slovo jednoznačne použité na označenie Božieho ľudu (Izraela) ktorí sú nielen pasívni poslucháči, ale aj aktívni agenti (ľud sa zhromažďuje, ľud povstal, ľud pozdvihol ruky, atď.)
- **Zhromaždenie**: toto slovo označuje zvolanie nejakej organizovanej skupiny pre nejaký špecifický dôvod.¹³ V tomto prípade označuje zvolanie Božieho ľudu v Jeruzaleme s cieľom počúvať Boží zákon.
- **Vodná brána**: Vodná brána bola vo východnej časti mesta. Autor textu nám dvakrát spomína miesto zhromaždenia. Je prekvapujúce, že sa toto stretnutie nekoná v priestoroch chrámu, kde by sme očakávali obrad náboženského charakteru, ale na námestí, teda na verejnom spoločenskom priestore.
- **Knih (Mojžišovho) zákona**: slovo „zákon“ (alebo vo svojich variantoch v texte „knih zákona“ alebo „knih Mojžišovho zákona“ je תּוֹרָה (torah), ktorú prekladáme „učenie“ alebo „zákon“ a môže znamenať 1) všeobecne Boží zákon alebo 2) Pentateuch (prvých

¹² STRONG konkordancia, dostupná online na: <https://biblehub.com/hebrew/5971.htm>.

¹³ STRONG konkordancia, dostupná online na: <https://biblehub.com/hebrew/6951.htm>.

päť kníh Biblie: Genezis, Exodus, Levitikus, Numeri, Deuteronomium). V tomto prípade z kontextu vyplýva, že autor má na mysli konkrétne časti Pentateuchu, v ktorých nachádzame Boží zákon pre Izrael a nie celý Pentateuch.

- Muži, ženy a tí, ktorí boli schopní rozumieť: je pozoruhodné, že toto zhromaždenie je inkluzívne. Majú sa zúčastniť prakticky všetci. Nielen dospelí muži alebo dospelí všeobecne, ale môžeme predpokladať, že súčasťou tohto zhromaždenia sú aj deti.
- Smútiť: toto sloveso ukazuje na bolesť, ktorú by sme prežívali pri smrti niekoho blízkeho.
- Radovať sa: toto slovo sa v Biblii objavuje len dvakrát (Neh 8:10 a 1Krn 16:27) a vždy je to spojené s Bohom ako zdrojom radosti. Je to radosť, ktorá prichádza od Hospodina.

2.7. Komentár

Ôsma kapitola Nehemiáša sa odohráva po dokončení stavby a renovovaní hradieb. Keď bol tento „projekt“ dokončený (kap. 6), čítame o postavení mestskej stráže a potom zoznam ľudí, ktorí sa vrátili zo zajatia aj s darmi, ktoré priniesli (kap. 7).

- (1) Ľud sa proaktívne schádza „do jedného“ (ako ich predkovia robili v Ezdrášovi 3:1 k stavbe oltára). Cieľ, kvôli ktorému sa zhromaždili, je počúvanie Božieho zákona, a preto vyzývajú Ezdráša ako zákonníka, aby vyučoval. Hoci z textu sa môže zdať, že toto volanie je impulzívne, Derek Kindner dobre zaznamenáva, že to tak pravdepodobne nebolo, nakoľko „kazateľnica“ (vyvýšený drevený podstavec, v. 4) bola preňho už nachystaná.¹⁴ Ezdráš nemá vyučovať svoje vlastné myšlienky, ale „knihu Mojžišovho zákona“, pri ktorej sa pravdepodobne myslí konkrétny Mojžišov zákon a nie celá Torah (teda Pentateuch).¹⁵ Formulácia „ktorý Hospodin prikázal Izraelu“ nám ukazuje, že Mojžišov zákon mal absolútnu autoritu od Boha.¹⁶
- (2) Je to prvý deň siedmeho mesiaca. Tento deň bol Sviatkom plesania, ktorý je Novým rokom pre Izrael. Ako poznamenáva Warren Wiersbe: „Bol to najlepší čas pre (židovský) národ, aby dal do poriadku svoj vzťah s Pánom a začal nanovo.“¹⁷ Ezdráš je tu označený už nielen ako zákonník, ale aj ako kňaz. Súčasťou tohto zhromaždenia sú prakticky všetci

¹⁴ KINDNER, D.: *The Old Testament Commentary: Ezra and Nehemiah*, InterVarsity Press, Nottingham, 2009, s. 204.

¹⁵ FENSHAM, C.: *The Books of Ezra and Nehemiah (New International Commentary on the Old Testament)*, Eerdmans Publishing Groups, Grand Rapids, MI, 1982, s. 499.

¹⁶ KINDNER, D.: *Ezra and Nehemiah*, s. 205.

¹⁷ WIERSBE, W.: *Be Determined (Nehemiah): Standing firm in the face of opposition*, David C. Cook, Colorado Springs, CO, 2009, s. 182.

(„muži, ženy a tí, ktorí boli schopní rozumieť“), čo ukazuje aj na naplnenie cieľa zákona: Vytvoríť ľud, ktorý bude „múdry a rozumný“ (Dt 4:6).

- (3) Takéto „bohoslužobné zhromaždenie“ sa udeje na námestí, nie v chrámových priestoroch. Je to miesto bežného života, kde každý môže byť súčasťou, nakoľko v chráme by sa zhromaždenia mohli zúčastniť len muži.¹⁸ Zhromaždenie trvalo len na pol dňa, čo podporuje myšlienku, že sa nečítal celý Pentateuch, ale iba vybrané časti.¹⁹ Pozorné počúvanie ukazuje nastavenie srdca ľudu k počúvaniu.
- (4) Podstavec, ktorý pripravili pre Ezdráša, bol dostatočne veľký nielen pre neho, ale aj pre ďalších trinástich mužov, ktorí pri ňom stoja. Toto vyvýšené miesto slúžilo nielen preto, aby ľud lepšie videl na Ezdráša a na knihu zákona, z ktorej čítal, ale aj preto, aby lepšie roznášal zvuk, ako spôsob „prírodnej zvukovej techniky“.
- (5) Ľud vstal pri čítaní Božieho zákona ako znak úcty²⁰, nakoľko si uvedomuje, že nepočúva „jednoduchého muža, ktorý hovorí svoje vlastné myšlienky“, ale „samotné Božie Slovo“²¹. Vidíme tu pozornosť ľudí smerom k zákonu v praxi – na Ezdrášovom vyvýšenom mieste mohli byť všetci ľudia, aj tí, čo museli byť vzadu, môžu dobre vidieť takúto významnú udalosť.
- (6) Stredobodom bohoslužby nie je Zákon, ktorý je čítaný, ale Hospodin, ktorý ho dal. Akokoľvek je izraelský ľud „ľudom knihy“²², nie je tu priestor pre „bibliolatriu“²³ ale sám Boh je predmetom ich uctievania a modlitby. Ukazujú nám to pozdvihnuté ruky a poklona pred veľkým Bohom.
- (7) Hoci práca čítania patrila Ezdrášovi, pri vysvetľovaní a vykladaní mu pomáha skupina trinástich levitov. Ľud stál na mieste. Niektorí komentátori (Wiersbe a Fensham) tvrdia, že ľud ostal stáť počas celej doby, čo mohlo znamenať „päť až šesť hodín“²⁴. Text však len hovorí, že ľud stál na svojom mieste, čiže nie je dôvod ísť ďalej, ako text hovorí.²⁵ Popri Ezdrášovom čítaní leviti mohli chodiť a vysvetľovať ľuďom to, čo bolo práve čítané.

¹⁸ FENSHAM, C.: *The Books of Ezra and Nehemiah*, s. 499.

¹⁹ Napríklad W. Wiersbe sa domnieva, že to mohol byť práve Deuteronomium. WIERSBE, W.: *Be Determined (Nehemiah)*, s. 182.

²⁰ FENSHAM, C.: *The Books of Ezra and Nehemiah*, s. 500.

²¹ WIERSBE, W.: *Be Determined*, s. 183.

²² KINDNER, D.: *Ezra and Nehemiah*, s. 208.

²³ Doslova „uctievanie knihy“, hoci v našom kontexte by sme pokojne mohli preložiť ako „uctievanie Biblie“. Vid' WIERSBE, W.: *Be Determined*, s. 184.

²⁴ WIERSBE, W.: *Be Determined*, s. 183.

²⁵ Katolícky preklad uvádza: „Ľud stál a nepohol sa z miesta.“ Iné slovenské a zahraničné preklady neuvádzajú žiadnu známku doby trvania. Kvôli rozsahu tejto práce tu nie je priestor pre hlboké štúdium slovesa a prípadne časové ohraničenie. Musíme tak pri tejto otázke ostať otvorení.

- (8) Zákon je vysvetlený ľuďom dôkladne, postupne a zrozumiteľne. Od čias Mojžiša do tejto doby prešlo sedemsto až tisíc rokov²⁶, a tak sa aj jazyk prirodzeným spôsobom výrazne posunul. Je tu teda dvojitá práca levitov pre ľud, na jednej strane „tlmočnická“ práca a na druhej „vykladačská“ práca. Všetko to bolo preto, „aby ľudia chápali, čo sa čítalo“.
- (9) Nehemiáš, ktorého sme doteraz (v tejto kapitole) nevideli, sa pripája k vedeniu Ezdráša a ďalších levitov. Pripomínajú ľudu, že tento deň je svätý, nakoľko bol sviatok, a že tu nie je priestor pre smútok, ale naopak pre radosť. Smútok mohol prichádzať kvôli uvedomeniu si svojho hriechu prostriedkom počúvania zákona (Rim 3:20).²⁷
- (10) Radosť je súčasťou toho, ako má ľud oslavovať a uctievať Hospodina, a preto ich Nehemiáš posielal sa radovať s darmi od Boha: jedlom a pitím (Koh 3:13), ale nemajú zabúdať na tých, ktorí nemajú prostriedky, aby sa radovali. Naopak, majú pre nich pripraviť to, čo potrebujú (Lv 19:9 – 10). Ich ochrana nebude spočívať v ich vlastnej sile alebo schopnosti, ale v radosť, ktorú majú od Hospodina (Ž 33:17).
- (11) Tak ako sa leviti pridali k Ezdrášovmu čítaniu a vysvetľovali zákon ľudu, teraz sa pripájajú k Nehemiášovej výzve k radosťi a oslave. Leviti podporujú vedenie (Ezdráša a Nehemiáša) a pomáhajú tie ich kroky aplikovať priamo medzi ľuďmi.
- (12) Práca levitov (a, samozrejme, Ezdráša a Nehemiáša) prináša ovocie a ľud sa vráti domov pripravený oslavovať Boha jedlom, pitím a štedrosťou voči druhým. K tomu viedol fakt, že ľud „pochopil slová, ktoré mu oznámili“.

²⁶ Podľa toho, kedy časujeme udalosti Exodu.

²⁷ Upozorňuje na to WIERSBE, W.: *Be Determined*, s. 187.

2.8. Zoznam použitej literatúry

-FAZEKAŠ, Ľudovít: *Nehemiáš: Obnova Svätého Mesta*, Cirkev Bratská na Slovensku (VESNA), Bratislava 1990

-FENSHAM, C.: *The Books of Ezra and Nehemiah (New International Commentary on the Old Testament)*, Eerdmans Publishing Groups, Grand Rapids, MI, 1982

-GOLDINGAY, John: *An Introduction to the Old Testament*, InterVarsity Press, Downers Grove, IL, 2015

-KINDNER, D.: *The Old Testament Commentary: Ezra and Nehemiah*, InterVarsity Press, Nottingham, 2009

-LONGMAN III, Tremper & DILLARD, Raymond B.: *An Introduction to the Old Testament*, Zondervan, Grand Rapids, MI, 2006

-STRONG, J.: *Strong's Exhaustive Concordance*, dostupné online: <https://biblehub.com/strongs.htm>

3. Esej: Teologické dôrazy Slobodnej reformovanej cirkvi v učení a praxi Cirkvi bratskej dnes

3.1. Úvod

Každé hnutie, bez ohľadu na to, či je náboženské, spoločenské, filozofické alebo politické, má svoju históriu – od momentu, kedy sa vynorí, do bodu, kedy zanikne.²⁸ Príbehy o počiatkoch rôznych hnutí bývajú kľúčovými referenčnými bodmi, ku ktorým sa predstavitelia (alebo dokonca celé spoločnosti) vracajú alebo odvolávajú. Či už je to založenie spoločnosti Apple a príbeh o tom, ako Steve Jobs a Steve Wozniak v garáži „stavali“ prvé počítače s víziou „spájať skvelý dizajn a jednoduché schopnosti do niečoho, čo nie je veľmi drahé,“²⁹ alebo štrnganie kľúčov na námestí, počiatky každého hnutia bývajú rozhodujúcimi momentmi v živote danej spoločnosti.

Nie je to inak ani pre cirkev, ktorá je síce oveľa viac, ale zároveň o nič menej ako hnutie. Preto v tejto eseji budeme skúmať teologické dôrazy *Slobodnej reformovanej cirkvi* pri jej vzniku v roku 1880, ktorá je predchodcom dnešnej *Cirkvi bratskej*, ktorej sme súčasťou. Postup, ktorý sme pre túto prácu zvolili, vychádza zo samotného názvu, kde sa budeme pýtať, čo naši bratia mysleli pod pojmom „reformovanosť“. Na základe toho budeme skúmať teológiu a prax súčasnej Cirkvi bratskej na Slovensku.

Na uvažovanie nad teológiou Slobodnej reformovanej cirkvi nám posluži dokument z roku 1911, ktorý sa volá *Pravdivé slovo o Svobodné cirkvi reformované*. Tento dokument je súhrn článkov, ktoré sa v máji 1911 prezentovali na konferencii Slobodnej reformovanej cirkvi a vysvetľujú, „proč tu jsme a proč stojíme na zásadach vyslovených v našem ‚Vyznání‘ a ‚Zřízení‘“³⁰. Tento dokument je jeden zo základných textov, ktoré vypovedajú teologické a vieroučné zásady tejto Slobodnej reformovanej cirkvi, a ukáže nám tie kľúčové začiatky, dôrazy ich doktríny, učenia a piliere, na ktorých aj dnešná Cirkev bratská stojí.

²⁸ Mohli by sme napríklad spomínať sociologický model Blumera (1969) a Tillyho (1978) rozdelený na 4 fázy: 1) vynorenie; 2) zlúčenie; 3) inštitucionalizácia; a 4) úpadok.

²⁹ ISAACSON, W.: *Steve Jobs*, Simon & Schuster, New York, NY, 2011, s. 65.

³⁰ Církevní výbor Svobodné cirkve reformované: *Pravdivé slovo o Svobodné cirkvi reformované*, Praha, 1911, s. 2.

3.2. Reformovanosť Slobodnej reformovanej cirkvi

V prvej eseji *Pravdivého slova*, nazvanej „J sme reformovaní,“ autor Alois Adlof píše: „Hlásíme se k principům reformovanosti [...] Které pak jsou to ty principy reformovaného typu?“³¹ Na to, aby nám ukázal tieto princípy, začína ilustráciou z Kalvínovho života a kázania v Ženeve a hneď na to nám povie päť princíпов reformovanej teológie Slobodnej reformovanej cirkvi. Práve nad týmito piatimi bodmi budeme premýšľať v tejto časti eseje.

„*Poslušnost naproti Bohu, bázeň Boží, onen opravdový názor na život, kde vše konati jest před tváří Boží, který jest svrchovaným Pánem všeho a jehož vůle jest suverenní ve všem: toť jedním z principů reformovaného typu*“ píše brat Alois Adlof v dokumente *Pravdivé slovo o Svobodné cirkvi reformované*.³² Ako prvý znak reformovanosti musíme teda uvádzať poslušnosť Bohu ako zvrchovanému Pánovi. Táto poslušnosť sa prejavuje v prvom rade v „*obracení se ve všem k Písmu sv.*“³³. Autorita písma bude značným bodom pri celom teologickom uvažovaní bratov zo Slobodnej reformovanej cirkvi.

Druhý znak reformovanosti je „*čest a vůle Boží*“ ako základ, ktorý nás vedie k trom aplikáciám: 1) „*všeobecné kněžství věřících*, 2) *uvádění duše v plnou závislost na Pánu samém* a 3) *zaujetí naproti všemu, čeho nelze odůvodniti Písmem*.“³⁴ Avšak spôsob, ako česť a Božia vôľa vedie k všeobecnému kňazstvu, plnej závislosti na Pánovi a absolútnej autorite Písma nie je jasný.

Tretí znak reformovanosti je princíp, v ktorom sa buduje cirkev „*jen z opravdu věřících*“³⁵. Tu vidíme miernu odchýlku od Lutherovej ekleziológie, ako jednej z kľúčových postáv reformácie, ktorý definoval cirkev Slovom: „*Teraz, kdekol'vek počujete alebo vidíte [Božie Slovo] kázané, přijaté, vyznané a uskutočňované, nemajte pochybnosti, že tam je ecclesia sancta catholica, „svätý kresťanský ľud“ musí byť tam, hoci takýchto je veľmi málo.*“³⁶

Ďalší zo znakov, ktorý naši bratia považovali za základný pre teológiu a prax, bola „*osobní zkušenost víry*,“ ktorú spájali s „*[jistotou] spasení*.“³⁷ Presný spôsob, ako tieto dva prvky, prvý ako základný pilier akejkoľvek evanjelikálnej teológie a druhý ako hlbokú súčasť reformovanej teológie, spolu súvisia, nie je jasne vysvetlený. Každopádne pri týchto dvoch

³¹ Církevní výbor Svobodné cirkve reformované: *Pravdivé slovo*, s. 4.

³² Tamtiež.

³³ Tamtiež.

³⁴ Tamtiež.

³⁵ Tamtiež.

³⁶ McGRATH, A.: *Reformation Thought: An Introduction*, Wiley-Blackwell, Oxford, 2012, s. 147 – 8

³⁷ Církevní výbor Svobodné cirkve reformované: *Pravdivé Slovo*, s. 5.

znakoch dochádza k vysvetleniu typu „nie toto“: ukazuje nám teológiu a prax reformovanej cirkvi uznanej štátom, aby ukázal, čím Slobodná cirkev reformovaná *nie je a nemá byť*.

Posledným znakom reformovanej teológie je pohľad na sviatosti. Citujúc z Heidelberského katechizmu, píše br. Alois: „*Jsou viditelná svatá znamení a pečeti, od Boha k tomu zřízené, aby nám jejich užíváním zaslíbení svatého evangelia tím lepe znáti dával a zpečetoval, totiž že nám pro jedinou tu oběť Kristovu na kříži vykonanou odpuštění hříchův a život věčný z milosti daruje.*“ Sviatosti preto nevníma ako pozvanie pre každého, ale ako pripomenutie pre veriacich, nakoľko pre prijatie sviatosti je viera podstatná.³⁸ Sviatosti však neustrácajú svoju hodnotu, keď sú prijaté nehodne: „*Je sice možné, že se i pokrytcům poslouží. Proto nepřestaly být svátosti svátostmi. Ale jestliže by se setřeli vědomě hranice mezi věřícími a nevěřícími [...] – tam pošinuto bylo základy a není tam církve reformované.*“³⁹

Dôležitý prvok, ktorým môžeme ukončiť túto časť, je rozdiel a zároveň komplementarita Luthera a Kalvína, ďalej z kľúčových osobností reformácie a konkrétne reformovaného smeru: „*Těžiště reformace Lutherovy vězí v osobním poměru k Bohu, a jest to jistotně velkolepá věc: víra, ketrá ospravedlnění přijímá. Ale ještě velkolepější jest těžiště reformace Kalvínovy, která zdůrazňuje milost Boží. Ne na nás, ba ani na naši víře nezávisí spasení naše, nýbrž na svrchované milosti Boží.*“⁴⁰

Pre bratov zo Slobodnej reformovanej cirkvi je dôležité sa odkázať nie všeobecne na reformáciu, ale na konkrétny kalvinistický smer v rámci troch hlavných „prúdov“ reformácie – luteranizmus, kalvinizmus alebo anabaptizmus. Vidíme to vtedy, keď vysvetlenie tohto chápania reformovanej viery začína príbehom z Kalvínovho kázania v Ženeve alebo tým, že všetky odvolávky v ich teologickom pojednaní sú, okrem Biblie, z Heidelberského katechizmu (aspoň v prvej eseji „Pravdivého slova“). Práve preto v ďalšej časti, kedy budeme skúmať teológiu a prax Cirkvi bratskej v roku 2021 a zvlášť jej reformovanosť, budeme na jednej strane sledovať päť znakov, ktoré sme uviedli vyššie a zároveň to porovnávať s Heidelberským katechizmom, ktorý bol pre Slobodnú cirkev reformovanú za „*symbolickou knihu cirkve.*“⁴¹

³⁸ Tamtiež.

³⁹ Tamtiež.

⁴⁰ Tamtiež, s. 7.

⁴¹ Tamtiež, s. 5.

3.3. Reformovanosť Cirkvi bratskej

Pri uvažovaní nad významom reformovanej teológie ako konkrétnym teologickým smerom evanjelikalizmu v Cirkvi bratskej musíme v prvom rade konzultovať „Vyznanie viery a Duchovné zásady Cirkvi bratskej.“⁴² Tento základný teologický dokument našej cirkvi nám ustanovuje základné mantinely, v ktorých sa teológia a prax Cirkvi bratskej pohybuje.

Práve v tomto dokumente sa odvolávame na niekoľko historických dokumentov, z ktorých jeden je spomínaný práve v „Pravdivom slove“ z 1911: Heidelberský katechizmus. Heidelberský katechizmus je jeden z najznámejších reformovaných katechizmov, spolu s Westminsterským a Ženevským.

Postup, ktorý budeme používať pre túto analýzu, bude prezentovanie tézy z „Pravdivého slova,“ a potom porovnanie s Vyznaním viery a Heidelberským katechizmom. Na konci bude stručné osobné ohodnotenie toho, v čom naša cirkev dnes ostala „verná“ odkazu Slobodnej reformovanej cirkvi a v ktorých veciach sa od tohto odkazu oddialila.

- 1) *Poslušnosť Bohu*: prvý znak reformovanosti spočíval podľa Slobodnej reformovanej cirkvi v poslušnosti Bohu ako Pánovi. Čo o tomto hovorí Vyznanie viery? „*Písmo je nám dané, [...] aby sme boli poslušní vo všetkom, čo požaduje.*“⁴³ Dodatočné vysvetlenie upresňuje: „*Živá viera sa prejavuje poslušnosťou všetkému, čo Písmo požaduje.*“⁴⁴ Čo na to hovorí Heidelberský katechizmus? V tejto otázke Heidelberský katechizmus mlčí – hoci slovo „poslušnosť“ sa v tomto texte objavuje niekoľkokrát, vždy odkazuje na *neposlušnosť* Adama a Evy, na *poslušnosť* Krista a na našu neschopnosť byť plne *poslušní*. Pri prvom bode teda vidíme, že ťažisko Slobodnej reformovanej cirkvi k poslušnosti Bohu sa v Cirkvi bratskej presunula k Písmu ako jeho zjaveniu.
- 2) *Česť a vôľa Božia*: jediná zmienka o Božej cti vo Vyznaní je v kapitole 3, odsek 18: „*K emočným vlastnostiam patrí Božia žiarlivosť, keď Boh stráži svoju vlastnú česť. On jediný je hoden nášho uctievania a úplnej oddanosti lásky.*“⁴⁵ Pri jeho vôli čítame: „*Vôľa je Božia vlastnosť, ktorá rozhoduje o tom, či niečo nastane alebo nenastane. Boh vo svojej všemohúcnosti [...] je schopný vykonať všetko, čo chce, pretože u Boha nič nie je nemožné.*“⁴⁶ Heidelberský katechizmus k tomu pridáva: „*Dôverujeme nášmu vernému Bohu a Otcovi, že nič nás nemôže oddeliť od Jeho lásky, lebo všetko*

⁴² Rada Cirkev bratskej v SR: *Vyznanie viery a Duchovné Zásady Cirkvi bratskej*, Bratislava, 2017.

⁴³ RCB v SR: *Vyznanie viery*, s. 7.

⁴⁴ Tamtiež, s. 10.

⁴⁵ Tamtiež, s. 11.

⁴⁶ Tamtiež.

*stvorenie má vo svojej ruke a bez Jeho vôle sa nič nemôže stať.*⁴⁷ Môžeme tak povedať, že podobným spôsobom ako Slobodná reformovaná cirkev, aj Cirkev bratská dnes zdôrazňuje kľúčovú úlohu Božej vôle ako základ reformovanosti jej teológie, hoci ťažisko v reformovanej teológii položí ďalej ako samotné *Pravdivé slovo*, keď dôslednejšie definuje dopad a moc Božej vôle v živote človeka.

- 3) *Cirkev jen z opravdu věřících*: pri ekleziológii naše Vyznanie hovorí: „Cirkev je spoločenstvo tých, ktorí boli v Kristovi spasení.“ Zároveň však pridáva: „Cirkev je všade tam, kde sa zvestuje Božie slovo, slávia sviatosti a veriaci sa vzájomne povzbudzujú a napomínajú, aby rástli do podoby Krista.“⁴⁸ Heidelberský katechizmus o cirkvi hovorí v inom tóne: „Verím, že Syn Boží [...] si svojím Svätým Duchom a Slovom zhromažďuje, ochraňuje a zachováva z celého ľudského pokolenia cirkev, vyvolenú k večnému životu, zjednotenú v pravej viere.“⁴⁹ Vidíme teda, ako Vyznanie na jednej strane nasleduje cestu Slobodnej reformovanej cirkvi, keď hovorí, že Cirkev pozostáva z tých, ktorí sú vykúpení, no na druhej strane prijíma istý „luterovský“ pohľad na cirkev, keď rozširuje pohľad na Cirkev všade tam, kde je 1) Slovo, 2) Sviatosti, 3) Povzbudzovanie a 4) Napomínanie.
- 4) *Jistota spasení a osobní zkušenost víry*: pozrime sa najprv na osobnú skúsenosť viery. Vyznanie o tom hovorí pomerne jasne: „Spása, ktorú nám Pán Ježiš svojou smrťou vydobyl, si musí každý osobne vierou privlastniť. Každý osobne je pozvaný k nemu a každý osobne sa musí pre neho rozhodnúť, keď príde na rázcestie života.“⁵⁰ Heidelberský katechizmus sa k osobnej skúsenosti viery nevyjadruje priamo, ale to môžeme očakávať, nakoľko až evanjelikalizmus (a primárne od Johna Wesleyho) kládol dôraz na osobnú skúsenosť viery. Zároveň musíme pamätať, že v dobe, kedy bol napísaný Heidelberský katechizmus, boli kalvinizmus a všeobecné kresťanstvo stále veľmi hlboko prepojené so štátom (a to vidno aj v tom, že podnet na písanie Heidelberského katechizmu prišiel od Falckého kurfirsta Fridricha III.), a teda otázka „osobnej skúsenosti“ nebola kľúčová – viera bola oveľa viac komunitným a spoločenským javom než osobným rozhodnutím. Opačný problém nachádzame pri otázke istoty spásy – Vyznanie viery sa k tomu nevyjadruje, nakoľko je to citlivá otázka, ktorá polarizuje kresťanský svet a v ktorej kresťania z oboch „strán“ majú

⁴⁷ *Heidelberský katechizmus*, otázka 28, dostupný online na:

https://www.cb.sk/download/vyznania/Heidelbersky_katechizmus.pdf.

⁴⁸ RCB v SR: *Vyznanie*, s. 27.

⁴⁹ *Heidelberský katechizmus*, otázka 54.

⁵⁰ RCB v SR: *Vyznanie*, s. 35.

rozličné názory. Rozdielny pohľad medzi tými, ktorí sa hlásia ku kalvinizmu a konkrétne k *zachovaniu svätých* a tými, ktorí sa hlásia k Arminianovi ako teologickému oponentovi s jeho tézou o *páde z milosti*, teda o možnosti prichádzať o spasenie za istých okolností. Vyznanie nechá otvorené, a tak dáva priestor aj jedným aj druhým byť súčasťou Cirkvi bratskej. Heidelberský katechizmus na túto otázku hovorí: „zachováva ma tak, že bez vôle môjho nebeského Otca ani jeden vlas mi nemôže spadnúť z hlavy, ba všetko mi musí slúžiť k spaseniu. Preto ma aj ubezpečuje skrze svojho Ducha Svätého o večnom živote a činí ma podľa srdca ochotným a náklonným žiť odteraz Jemu.“⁵¹ Tak vidíme, že v tejto otázke má *Pravdivé slovo* oveľa bližšie k reformovanej teológii a Heidelberskému katechizmu ako naše Vyznanie viery dnes.

- 5) *Viditeľná svatá znamení*: posledný znak reformovanosti v teológii Slobodnej reformovanej cirkvi je pohľad na sviatosti, ktoré sme prezentovali v predošlej kapitole. Ako sa k tomu stavia naše Vyznanie? „Sviatosti [...] sú dary, znamenia a pečate Božej milosti [...] Viditeľným a hmatateľným spôsobom potvrdzujú vnútornú milosť, ktorú veriaci v Krista prijímajú.“⁵² A inde: „sviatosti sú slovo, ktoré vidieť.“⁵³ Nakoľko je pohľad br. Aloisa v *Pravdivom slove* priamou citáciou Heidelberského katechizmu (ot. 66), nepovažujeme za potrebné tu ďalej rozvíjať, čo tento dokument učí o sviatostiach. Každopádne vidíme (aj v ďalších textoch, ktoré tu nie je priestor rozoberať), že existujú kľúčové podoby a zároveň rozdiely medzi reformovaným pohľadom a pohľadom Cirkvi bratskej na sviatosti. Tie sú viditeľné najmä v otázke krstu detí a dospelých. Vyznanie Cirkvi bratskej uprednostňuje krst veriacich, teda tých, ktorí vyznávajú svoju vieru v Ježiša Krista ako Pána, hoci pripúšťa aj krst detí.⁵⁴

⁵¹ *Heidelberský katechizmus*, otázka 1.

⁵² RCB v SR: *Vyznanie*, s. 28.

⁵³ Tamtiež, s. 69.

⁵⁴ Tamtiež, 70.

3.4. Záver

Ak skúmame teológiu a prax Cirkvi bratskej v roku 2021, musíme sa pozerat' na kormidlo, ktoré nám nastavila Slobodná reformovaná cirkev v roku 1880. Pri porovnaní týchto dvoch pohľadov (pohľad Cirkvi bratskej na základe *Vyznania viery* a pohľad Slobodnej reformovanej cirkvi na základe *Pravdivého slova*) hneď uvidíme niekoľko kľúčových rozdielov: Cirkev bratská sa mierne vzdialila od výhradne reformovanej teológie, či už v otázke istoty spásy, ekleziológie alebo pri praxi sviatosti.

Istota spásy: Slobodná reformovaná cirkev sa v tomto smere jednoznačne odkazuje na teológiu Kalvína (často znázornená akronymom TULIP, kde P reprezentuje *perseverance of the saints*, teda zachovanie svätých), ako sme už ukázali v prvej časti eseje. Tento dôraz nerovnomerne vidíme v zboroch Cirkvi bratskej na Slovensku. V dôsledku väčšej slobody, ktoré Vyznanie viery Cirkvi bratskej má, sa dnes nie všetky naše zbory hlásia ku kalvinizmu ako teologickému systému alebo ak áno, nie všetky sa nutne hlásia k celému TULIPu. To reprezentuje istý posun od základných teologických prvkov, ktoré Alois Adlof a ďalší teológovia a kazatelia prezentovali nielen v *Pravdivom slove*.

Ekleziológia: ako sme už vyššie poznamenali, pohľad na Cirkev sa od roku 1911, kedy boli prezentované eseje *Pravdivého slova* na konferencii Slobodnej reformovanej cirkvi, posunul od reformovanej ekleziológie. Reformovaná teológia, na ktorú sa odvoláva br. Adlof vo svojej eseji, prezentuje úzku definíciu Cirkvi, kde len skutočne veriaci, teda tí, ktorí sú vykúpení, ktorým sú odpustené hriechy a ktorí sú vyvolení k večnému životu, patria do Cirkvi. Cirkev bratská dnes dáva priestor, aspoň po formálnej stránke, na širšiu definíciu cirkvi, keďže Cirkev nedefinuje *podstata* ich členov (teda to, *kto* je zhromaždený) ako *úkony* ich členov (teda to, *čo* robia tí, čo sú zhromaždení).

Sviatosti: pravdepodobne v tomto bode došlo k najväčšiemu rozdielu medzi praxou Slobodnej reformovanej cirkvi a Cirkvi bratskej na jednej strane a reformovanou teológiou na druhej. Konkrétne sa to týka otázky krstu, a teda krstu detí a/alebo dospelých. Sám túto otázku kompatibilnosti medzi krstom dospelých a reformovanou teológiou si už v roku 1911 položil br. Alois Bílý, keď píše: „Když ale naše církev dopouští svým členům nekřtít nemluvnat, zdali pak ještě může býti uznávána za reformovanou?“⁵⁵ V eseji „*Proč má církev svobodná reformovaná křest dítek i dospělých*“ Bílý porovnáva reformovaných baptistov, ktorí krstia len dospelých a Slobodnú reformovanú cirkev. Keby baptisti krstili deti, prestali by byť baptistami, tak neprestáva byť Slobodná reformovaná cirkev reformovanou, keď krstí aj dospelých? Ako

⁵⁵ Církevní výbor Svobodné církve reformované: *Pravdivé slovo*, s. 21.

tento teologický konflikt vyriešila Slobodná reformovaná cirkev? Po prvé sa odvolajú na reformované učenie o krste detí, teda oddaľujú sa od baptistickej kritiky, že „držia s Rímom krst detí“⁵⁶. Po druhé sa odvolávajú na slobodu, čo ako Slobodná cirkev reformovaná nesie v názve, aby dali zborom slobodu krstiť aj dospelých.⁵⁷ Napriek tomu, že Bílý obraňuje tento postoj, keď píše: „Nikdo totiž nemôže dokázať, že by kresťanstvo náležalo k podstatným článkom učenia reformovaného a že prestáva byť reformovaným ten, kto nekŕti nemluvňat. [...] [Z]dali reformovaným zásadne prestane byť ten, kto nekŕti deti, jest spornou otázkou“⁵⁸ je dôležité poznamenať, že reformovaná teológia sviatosti zdôrazňuje krst detí, či už v Heideľberskom katechizme⁵⁹ alebo v „Učení kresťanského náboženstva“ od Jána Kalvína, ktorý silno (a silou) odsudzoval krst dospelých a prax Anabaptistov,⁶⁰ a tak „miešaná“ prax Slobodnej reformovanej cirkvi reprezentuje istý odchod od reformovanej teológie, ktorý pokračuje až dodnes.

Tento posun od reformovanej teológie sa dá vysvetliť jednak spojením Slobodnej reformovanej cirkvi a Slobodnej evanjelickej českej cirkvi v roku 1880 (a teda vplyv luteránskej teológie)⁶¹, a zároveň pripojením k celosvetovým evanjelikálnym vyjadreniam, akými sú napr. Vyznanie Lausannského záväzku (1974) a Záväzok Kapského Mesta (2010).⁶² Základným predpokladom napr. Lausannského záväzku je, že kresťania zo všetkých evanjelikálnych strán, pokiaľ sa hlásia k ortodoxnej viere vyjadrenej v starokresťanských vyznaniach viery (Apoštolské, Nicejsko-caríhradské, Chalcedonské a Atanáziovo), sú súčasťou tohto záväzku. To znamená, že ani Cirkev bratská sa vo svojich prehláseniach nesmie príliš vyhradzovať na jednu alebo na druhú stranu v sekundárnych teologických otázkach.

Tak môžeme vidieť pri porovnávaní Slobodnej reformovanej cirkvi a Cirkvi bratskej, že Cirkev bratská v roku 2021 ostáva vo svojich základoch *reformovanou*, no taktiež ostáva *slobodnou*, už nielen v otázke neviazanosti voči štátu (kde skôr sme viazanejší ako naši predkovia), ale v neviazanosti voči jednému konkrétnemu teologickému smeru v rámci protestantskej teológie, hoci sa dnes do veľkej miery táto preferencia voči reformovanej teológii stále ukazuje vo väčšine našich zborov. Je dobré si pri tom pripomenúť slová Ruperta

⁵⁶ Tamtiež, s. 22.

⁵⁷ Tamtiež, s. 23.

⁵⁸ Tamtiež.

⁵⁹ Heideľberský katechizmus, otázka 74.

⁶⁰ Zvlášť v kapitole 16, dostupné online:

<http://www.ntslibrary.com/PDF%20Books/Calvin%20Institutes%20of%20Christian%20Religion.pdf>

⁶¹ Cirkev bratska: *Kdo jsme*, dostupné online: <https://portal.cb.cz/kdo-jsme>.

⁶² RCB v SR: *Vyznanie*, s. 5.

Meldenia, luteránskeho teológa zo 17. storočia, ktorý povedal: „*V podstatnom chceme mať jednotu, v nepodstatnom chceme dávať slobodu, ale vo všetkom mať lásku.*“⁶³

⁶³ ROSS, M.: „In Essentials Unity, In Non-Essentials Liberty, In All Things Charity“ v Ligonier, dostupné online na: <https://www.ligonier.org/learn/articles/essentials-unity-non-essentials-liberty-all-things>.

3.5. Zoznam použitej literatúry

-Církev bratrská: *Kdo jsme*

-Církevní výbor Svobodné církve reformované: *Pravdivé slovo o Svobodné církvi reformované*, Praha, 1911

-Heidelberský katechizmus dostupný online na:

https://www.cb.sk/download/vyznania/Heidelbersky_katechizmus.pdf

-ISAACSON, W.: *Steve Jobs*, Simon & Schuster, New York, NY, 2011

-McGRATH, A.: *Reformation Thought: An Introduction*, Wiley-Blackwell, Oxford, 2012

-Rada Cirkve bratskej v SR: *Vyznanie viery a Duchovné Zásady Cirkvi bratskej*, Bratislava, 2017

4. Rukopis vypracovanej kázne (1)

Čo buduje Cirkev?⁶⁴

Text: Nehemiáš 8:1 – 12

Úvod

Neviem, či ste to zachytili, ale tento týždeň boli snád' všade informácie o kórejskej sekte Šinčondži – dostal som niekoľko emailov, bolo to na všetkých sociálnych sieťach. Počuli ste o tom?

Veľmi veľa o nich neviem, ani kázeň nebude o nich, ale tento týždeň sa o tom veľa hovorilo. Poznám veľa kazateľov a veľa ľudí, ktorí počas tohto týždňa s nimi mali rozhovory, a niekde sa aj ukázali v kostoloch. Práve tento týždeň o nich písal článok predseda Rady David Novák v magazíne Proboha!, nie preto, aby ich kritizoval a ukázal, prečo sa oni mýlia a my sme tí správni, ale aby sa pýtal otázku: prečo ľudí láka niečo, čo je z nášho pohľadu nesprávne? Veľmi sa mi páčilo, ako pristupoval k tejto problematike: nie tak, že „je to sekta, je to zlé, tak koniec diskusie“, ale ako k možnosti zamyslieť sa nad tým, čo nám chýba alebo čo robíme zle, keď ľudí viac láka sekta než správne učenie.

Chcel by som sa týmto prístupom inšpirovať a spýtať sa otázku, nad ktorou som počas tohto týždňa v spojení s touto sektou premýšľal: *Čo robí cirkev cirkvou?* Lebo ak o nich hovoríme, že sú sektou, tak potom my ňou nie sme – my sme cirkev, sme na správnej strane, kým oni sú heretici. Ak je to tak, čo potom robí cirkev cirkvou? Ako vieme, že my sme cirkev? Ako vieme, že nie sme my sektou, že nie sme my na tej nesprávnej strane? Ako si môžeme byť istí, že sme Božou cirkvou? Čo buduje cirkev?

Podme premýšľať nad týmito otázkami spolu s textom z Nehemiáša. Nehemiáš je krásna kniha – dokonca sú to dve knihy v jednej, hoci v našich Bibliách ostali rozdelené na dve: Ezdráš a Nehemiáš. Ale v skutočnosti je to jedna kniha, ktorá bola kvôli dĺžke jej rukopisov rozdelená na dve časti. Myslím si, že táto kniha nám výborným spôsobom pomôže premýšľať nad otázkami: *čo robí cirkev cirkvou a čo buduje cirkev.*

⁶⁴ Kázeň som mal 17. 10. 2021 vo Veľkej Lhote (CZ), kde som do veľkej miery slúžil počas vikariátu, a tak sú niektoré referencie či dôrazy prispôbené potrebám toho zboru.

Kontext

Skôr však, ako budem čítať z tohto textu, mi dovoľte priblížiť vám kontext, lebo budem čítať z ôsmej kapitoly, čo znamená, že preskočím sedem kapitol pred tým, a dokonca preskočíme aj celého Ezdráša. Čo sa teda udialo skôr, ako sme prišli do ôsmej kapitoly?

Najprv sa Ezdráš, kňaz a zákonník, vráti z Babylona, kde boli vo vyhnanstve, aby obnovil chrám a chrámovú službu. Chrám bol zničený roky dozadu, ale znovu ho vybudovali a Ezdráš prichádza ako znalec Božieho zákona, aby obnovil bohoslužbu.

Neskôr sa vráti Nehemiáš, ktorý bol tiež vo vyhnanstve v Babylone, aby obnovil hradby okolo Jeruzalema, aby obyvatelia žili v bezpečí uprostred nepriateľov.

Keď prichádzame do ôsmej kapitoly, toto všetko už bolo dokončené: chrámová služba je obnovená a hradby sú postavené. Je čas oddychovať? Nie, je čas začať!

A tak otvorme naše Biblie do ôsmej kapitoly knihy Nehemiáša, odkiaľ budem postupne čítať:

Nový začiatok (v. 1 – 3)

Toto je úvod pred veľkou bohoslužbou, ktorá začína. Práve pre to všetko, čo sa udialo, je čas oslavovať a prichádzať pred Boha.

Hneď v úvode vidíme niekoľko vecí, ktoré by nás mali zarazit'. Prvá vec je to, že ľud je zjednotený „do jedného“ (v. 1). To je zvláštne, lebo ak čítame celú Starú zmluvu, históriu predtým, vidíme, že málokedy je Boží ľud zjednotený – a keď sú zjednotení, tak pravdepodobne sa bude diať niečo zlé. Viete, kedy bol napríklad Boží ľud zjednotený? Keď bol Mojžiš na hore a oni si zatiaľ postavili zlaté teľa, ktoré uctievali. Takmer kedykoľvek vidíme Boží ľud v Starej zmluve zjednotený, je to preto, aby išli proti Bohu. No tentokrát sú zhromaždení preto, aby počuli Boží zákon.

A to je druhá zaujímavá vec: ľud je ten, kto vyzýva Ezdráša, aby čítal z Božieho zákona. Väčšinou politickí a náboženský lídri museli presviedčať Boží ľud, aby počúvali Božie slovo. Máme napríklad prorokov, ktorí volajú ľud k pokániu a k návratu k zákonu a ľud nepočúval, no tentokrát je to naopak: ľud je zjednotený a vyzýva Ezdráša – ako keby ho prosili: „Prines nám Božie slovo!“

Deje sa niečo výnimočné, čo sa predtým málokedy udialo. A tak sa pýtam: Prečo? Prečo sa deje niečo také výnimočné?

Čítali sme, že je prvý deň siedmeho mesiaca: Sviatok plesania alebo inými slovami židovský Nový rok. Preto je čas na nový začiatok: vrátili sa z vyhnanstva, vrátili sa z Babylona a je čas začať odznova. Ale tentokrát Boh – a jeho zákon – budú centrom Božieho ľudu.

Neviem ako vy, ale často si na prvého januára robíme novoročné predsavzatia: „Tento rok schudnem, budem pravidelne cvičiť, budem sa učiť každý deň, budem lepším človekom...“ A tu vidíme ako keby židovské novoročné predsavzatia: začína nový rok a chceme začať tento nový rok pri Božom slove. Začína nová doba pre náš ľud – chce mať Boha a jeho slovo v strede našej komunity.

Ešte toto je dôležité: slovo je pre všetkých. Dvakrát nám autor pripomína, že tam boli „muži, ženy a všetci tí, ktorí boli schopní počúvať“ (v. 2, 3). Taktiež dvakrát čítame, že sa stretávajú „na námestí pred Vodnou bránou“ (v. 1, 3). Stretávajú sa na námestí a nie v chráme, kde mohli byť len niektorí. Je to verejné zhromaždenie, bohoslužba pre všetkých, a autor nám to veľmi zdôrazňuje.

Je to pre všetkých, lebo Slovo je v strede. Nie je to o rečníkovi, nie je to o nejakom človeku, ale o Mojžišovom zákone, o Božom slove. To je to, čo ľud chce, a čo ľud potrebuje. A na to potrebujú Ezdráša, ktorý je učený, aby ho mohol ľudu čítať.

Slovo musíme počúvať (4 – 6)

Ľud nemyslí len na duchovné potreby, ale aj na veľmi praktické potreby. Nie je to impulzívne rozhodnutie počúvať Boží zákon, ale je to naplánovaná udalosť, keďže na to pripravili „kazateľnicu“ (v. 4). Cieľom tohto priestoru je, aby bolo Ezdráša lepšie počuť a vidieť, keďže stál vyššie.

Všetko v tomto momente slúži k tomu, aby ľud mohol dobre počúvať Boží zákon. Na to je drevený podstavec – aby pozornosť všetkých ľudí mohla byť upriamená na Slovo, ktoré bude Ezdráš čítať.

Vidíme tiež, že Ezdráš nie je sám pri tejto bohoslužbe. Nie je to o ňom, nie je to „one-man show“. Je to spoločná vec, a preto pri ňom stoja leviti, o ktorých veľa nevieme, no vieme, že stoja s ním, pretože to nie je o ňom, ale o Slove.

Ľud pristupuje k Slovu s veľkou úctou. Pamätám si, že sme kedysi na znak úcty vstávali k čítaniu Božieho slova. Je to niečo, čo už veľmi nezvykneme robiť, hoci sme zvykli v čase, keď som sa presťahoval na Slovensko. Vidíme teda veľkú úctu, ktorú má Boží ľud – toto Slovo nie je hocijaké slovo, táto kniha nie je hocijaká kniha a toto zhromaždenie nie je hocijaké zhromaždenie. Je to niečo výnimočné, čo si zaslúži najväčšiu pozornosť.

Ale zároveň treba povedať, že predmetom uctievania nie je Slovo, ale Boh sám. Keď Ezdráš otvoril knihu, dobrorečil *Hospodinovi* a všetci chválili *Hospodina*. Hoci stredobodom pozornosti je kniha zákona, tá nie je predmetom uctievania. Predmetom uctievania je Hospodin

sám. Slovo je prostriedkom, v ktorom stretávame živého Boha, ktorý k nám hovorí. Slovo je miesto, cez ktoré k nám Boh hovorí, ale my neuctievame Bibliu.

Musíme slovu rozumieť (7 – 8)

Tak, ako Ezdráš nestal sám pri čítaní Božieho zákona, tak ani pri vysvetľovaní. Medzi ľuďom sú leviti, ktorí ľuďom vysvetľujú a vykladajú slovo zrozumiteľným spôsobom. Pravdepodobne nejde len o prácu výkladu, ale aj tlmočenia, nakoľko medzi Mojžišovým časom a týmto časom prešlo približne 1000 rokov.

Je to dôležitá práca, lebo mali cieľ, aby ľudia nielen počúvali, ale aj Slovu rozumeli. Čítanie Slova nie je pre nich formalita, ktorá musí byť súčasťou bohoslužby počas Sviatku. Oni chcú počuť a rozumieť, aby mohli podľa toho žiť. Práve preto leviti pristupujú k tomu tak, že zákon vysvetľujú dôkladne, postupne a zrozumiteľne.

Povrchné počúvanie Slova prináša smútok (9 – 11)

Nehemiáš tu nastupuje ako politický líder ľudu a pripája sa k Ezdrášovi a levitom, pretože vidí, že ľud pri počúvaní zákona smúti.

Prečo ľud smúti? Nemáme v texte žiadne vysvetlenie, môžeme o tom len hypotetizovať. Možno si pri čítaní Božieho zákona uvedomujú vlastnú hriešnosť a svoju nedostatočnosť pred svätým Bohom. A možno je to preto, že si pripomínajú hriech, ktorý ich dostal do vyhnanstva, keďže Mojžišov zákon varoval pred neposlušnosťou a vysvetľoval hrozbu vyhnanstva a zajatia. Boh im povedal, čo majú robiť a čomu sa vyhýbať, a čo sa stane, ak nebudú poslúchať Boží zákon, a oni zažili naplnenie toho, čo Boh povedal.

Nevieme, no vieme, že smútia. A preto Nehemiáš prichádza ako líder, ktorý má rád tento ľud, a vyučuje ich o radosti. Vyučuje ich o tom, že sviatočný deň má byť dňom radosti – nielen pre nás, ale aj pre naše okolie. Majú myslieť nielen na seba a na vlastnú radosť.

V tomto texte je radosť je prikázaný spôsob, ako uctievať Hospodina. Preto sa leviti znovu pripájajú, tentokrát k Nehemiášovi, aby vysvetľovali ľudu dôležitosť radosti v uctievaní Hospodina. Budeme sa radovať a ďakovať za dobré dary, ktoré nám Stvoriteľ dal. Preto sa budeme radovať dobrým jedlom a dobrým pitím a dobrou oslavou.

Porozumenie Slova prináša radosť (12)

Ľud počúva, rozumie a odchádza radostne konať tak, ako Ezdráš, Nehemiáš a leviti povedali. Ľud koná, pretože porozumel Slovu. Nestačí počúvať – potrebujeme rozumieť, aby sme mohli konať tak, ako Boh hovorí.

Záver

Vráťme sa teda k úvodnej otázke: Aký je rozdiel medzi cirkvou a sektou?

Pokiaľ Slovo nie je v centre nášho zhromaždenia, potom je rozdiel veľmi malý.

Pokiaľ Slovo nepočúvame, potom je rozdiel veľmi malý.

Pokiaľ Slovu nerozumieme, potom je medzi cirkvou a sektou veľmi malý rozdiel.

Pokiaľ Slovo neaplikujeme, potom je rozdiel veľmi malý.

A tak – čo buduje Cirkev? Nehemiáš a Ezdráš nám hovoria: Cirkev buduje Božie Slovo, keď ho počúvame, keď mu rozumieme, a keď podľa toho s radosťou konáme.

5. Rukopis vypracovanej kázne (2)

Ja som dvere a pastier

Text: Ján 10:1 – 21

Úvod⁶⁵

Posledné týždne sme začali novú tému „Ja som“. Keď apoštol Ján písal svoje dielo o živote Ježiša, zachytil 7 výrokov, kde Ježiš hovorí „Ja som“. Ale to, čo Ježiš pri tom hovorí, sú zvláštne veci. My by sme mohli s odstupom času očakávať, že Ježiš povie „Ja som Mesiáš“ alebo „Ja som Boh“, alebo „Ja som spasiteľ“ a podobné výroky. To je to, čo by sme my, ktorí žijeme v „kresťanskej spoločnosti“, očakávali, že o sebe Ježiš povie.

Ale ak ste pozerali minulé nedele, viete, že Ježiš miesto toho hovorí celkom prekvapujúce veci. Ježiš hovorí „Ja som chlieb“ alebo „Ja som svetlo“. Čo tým chcel Ježiš povedať? Prečo vybral také záhadné výroky?

Dôvod, prečo sa nad týmito výroky chceme zastaviť, je, že jeden z jeho výrokov bol „Ja som vzkriesenie a život“. Ježiš aj inokedy hovoril svojim učeníkom, svojim najbližším, že ho časom zabijú, ale on bude vzkriesený. A to sa naozaj stalo. Máme veľa dôvodov myslieť si, že Ježiš fakt stal z mŕtvych, hoci všetci vieme, že ľudia po smrti nevstávajú. A to je tá veľká vec, okolo ktorej sa točí všetko ostatné: ak niekto predpovedá svoju smrť a vzkriesenie, a potom sa to naozaj stane, má zmysel počúvať aj ostatné veci, ktoré tento človek povedal.

Doteraz sme hovorili o tom, že Ježiš je skutočne naplnením našich potrieb, a Ježiš je ten, kto dokáže zasvietiť veľké svetlo, vďaka ktorému vieme kráčať životom. A dnes v týchto výrokoch pokračujeme.

Slepí a vidiaci

Minulý týždeň Janči dokončil svoju kázeň a Ježišov príbeh s tým slepým chlapom, ktorého Ježiš uzdravil.⁶⁶ Keď farizeji chceli zistiť, čo sa s tým slepým stalo, on povedal: „Neviem, ale jedno viem.“ A práve tento príbeh je základom pre dnešný príbeh, práve tento konflikt medzi Ježišom a farizejmi je kontext, v ktorom Ježiš hovorí ďalší výrok:

[Jn 9:39 – 41]

⁶⁵ Kázeň bola súčasťou „Kostol Online“, ktorý prebiehal počas COVID-19 pandémie, a tak je obsah prispôbený pre video-záznam a ako súčasť väčšej série „Ja som,“ v ktorej sme rozoberali 7 Ježišových výrokov „Ja som“ v Jánovom evanjeliu.

⁶⁶ Bolo to súčasťou jeho kázne na výrok „Ja som svetlo sveta“ z Jánovho evanjelia.

Ježiš kritizuje farizejov, náboženských vodcov tej spoločnosti, a hovorí im, že sú slepí. A ich dáva do kontrastu: na jednej strane je slepý človek, ktorý videl, že Ježiš je Pán, ale na druhej strane sú farizeji, ktorí hovoria, že vidia veci správne a že veciam rozumejú, ale keď majú pred sebou samotného Boha a Mesiáša, nevidia. Je tu slepec, ktorý vidí, a zdraví, ktorí sú slepí.

Pastier alebo zbojník?

Práve preto im Ježiš hovorí akoby v podobenstvách: **[Jn 10:1 – 6]**

Páči sa mi, ako to Ján komentuje: „Ježiš im niečo povedal, ale oni to nepochopili.“ Ježiš sa snaží povedať: „Vy ste sa mali starať o Božie stádo, ale miesto toho ste ho týrali. Vy ste tí cudzí v tom príbehu!“, ale farizeji nepochopia, že hovorí o nich. Prečo? Ján nám to už prezradil – lebo sú slepí.

Dvere

Tak im to ide Ježiš vysvetliť ešte jasnejšie. Aby im to naozaj nemohlo ujsť: **[Jn 10:7 – 10]**

Ja som dvere k ovciam. Toto je to ďalšie záhadné „Ja som“, ktoré Ježiš hovorí. Najprv im hovorí, že vy, čo ste tu boli predom mnou, ste boli zlí pastieri, zle ste viedli Boží ľud. Kritizuje náboženskú a politickú moc, a to ho časom dostane na kríž, ako sme videli počas Veľkej noci. Ježiš im hovorí, že sú zlodeji a zbojníci, že robia zle stádu, ktoré je pre Boha tak vzácne. Oproti nim sa Ježiš postaví ako dobrý pastier, ale k tomu sa dostaneme. Skôr, ako hovorí o pastierovi, hovorí o dverách. A tuto sa zastavíme, lebo Ježiš hovorí tri dôležité veci o tom, čo pre nás znamená to, že Ježiš je dvere.

Prvá vec, čo hovorí, je, že kto vojde cezo mňa, bude spasený. Teda ten, kto prijme Ježiša, kto ho vyznáva ako Kráľa. To nie je len veriť intelektuálne, súhlasiť s nejakou myšlienkou. Veriť, že Ježiš je Kráľ, znamená správať sa, ako keby Ježiš bol Kráľ. Znamená to poslúchať ho, nasledovať ho, žiť tak, ako on hovorí, aby sme žili. Ak hovoríme, že veríme v Neho, ale neprejavuje sa to v našom živote, to je rovnaké ako neveriť.

Ale čo znamená byť spasený? Znamená to len nejakú nádej pre nás po smrti? Alebo je to niečo hlbšie, niečo lepšie, niečo, čo má dnes na nás dopad?

Toto slovo, ktoré tu Ján používa v gréčtine a my ho v slovenčine preložíme ako „spasený“, sa veľmi často používa v evanjeliách. A chcem vám ukázať pár príkladov, pri akých príležitostiach sa používa: **[Mt 8:23 – 25; 9:20 – 21; 27:42]**. Táto záchrana, táto spása, o ktorej Ježiš hovorí, začína tu a teraz. Je to uzdravenie a obnovenie, je to záchrana nášho života teraz.

Samozrejme, že tá záchrana, o ktorej Ježiš hovorí, sa nesie do večnosti. Ale večný život nezačína až po smrti, Ježiš nám dáva večný život, ktorý začína tu a teraz.

Potom Ježiš hovorí, že ten, kto vojde cez neho, bude môcť vchádzať a vychádzať. A čo to teda znamená? Znamená to bezpečie. Znamená to bezpečie, lebo v ovčinci sú ovce v bezpečí, keď vojdú, vedia, že pastier je vonku a chráni ich pred útokmi, pred zlodejom alebo pred vlkom. Ale znamená to aj bezpečie vychádzať. Znamená to bezpečie, keď ideme von. Lebo náš prirodzený sklon je skôr sa schovať tam, kde sa cítime komfortne a v bezpečí. Tam, kde veci poznáme. Ale ako kresťania sme povolaní nielen vchádzať do bezpečného miesta, kde si môžeme oddýchnuť a načerpať, ale aj vychádzať von, do sveta. Aj tam je život. Ak by ovca bola vždy v ovčinci, zomrie – potrebuje pohyb a potrebuje pokrm.

Ježiš nás pozýva do života, v ktorom nie sme uzavretí a ustráchaní. Nemusíme sa schovávať v cirkvi alebo teraz v našich domácnostiach, a tam prejavovať svoju vieru. Ježiš hovorí, že on nás vedie nielen dnu, ale aj von, a práve vonku nájdeme život. Ježiš nám sľubuje život a bezpečie v tom každodennom živote, v tom vonkajšom svete, napriek tomu, že práve vonku sú tie nebezpečia, tí zlodeji a zbojníci a vírusy a iné problémy. Život, do ktorého nás Ježiš pozýva, nie je útek od reality, ale pozvanie do tej najskutočnejšej reality, aká môže byť.

A to je to, čo Ježiš hovorí ďalej: zlodej príde zabiť a ničiť a on príde dať život v hojnej miere. Opäť sa Ježiš dáva do kontrastu s farizejmi – oni sú zlodeji, ktorí ničia Boží ľud, ktorí zabíjajú a kradnú radosť a život ľuďom, ktorých majú viesť, ale Ježiš je ten pravý, ten dobrý pastier, ktorý nám prišiel dať život v hojnej miere, život v plnosti, skutočne dobrý život.

Život v plnosti je to, čo nám Ježiš dáva, každému, kto k nemu prichádza. Nie len nejaké prežívanie tohto života, kým budeme oslobodení a pôjdeme do neba. Nie iba nejaký vydržať všetky trápenia našej pozemskej púte. Nielen prežiť, ale žiť v plnosti.

Ježiš je dvere k životu v plnosti. On je ten, kto nás vedie do bezpečia, ale zároveň nás chráni, keď ideme životom. A na to nemusí čakať, až zomrieme. A my nemusíme čakať, až sa Ježiš vráti a nastolí svoje kráľovstvo. Život v plnosti, život v hojnej miere, ktorý Ježiš ponúka, môže začať dnes. Pre každého jedného z nás.

Ježiš – Dobrý pastier

Ale Ježiš je viac, než len dvere. [Jn 10:10 – 21]

Ježiš je dobrý pastier. On je ten, ktorý nás vedie životom. On nám nielen daruje život v plnosti, ale nás tým životom aj sprevádza. Ježiš sa tu dáva v ostrom kontraste oproti farizejom a podobným náboženským lídrom v tom prvom storočí – on je dobrý pastier, ktorý svoj život aj dá za svoje ovce. A to nie je len peknou metaforou – on to aj reálne urobil, keď dal svoj život

na kríži z lásky voči ľuďom, ktorí si to nezaslúžili a nevážili. Ako ty a ako ja. On je ten dobrý pastier, ktorý každú jednu zo svojich oviec pozná po mene.

Ježiš je dobrý pastier, ktorý vedie svoje ovce láskavou rukou. Ježiš je dobrý pastier, ktorý nás bezpečne sprevádza k dobrým pastvám, a zároveň nás bezpečne vráti do ovčince. On je s nami každý deň – na ceste dnu a na ceste von.

6. Rukopis vypracovanej kázne (3)

Čo ti chýba?

Text: 2. list Petra 1:3 – 11

Úvod

Mnohí už viete, ale v novembri minulého roka som nabúral auto a museli sme ho dať do šrotu. Bolo to naše prvé auto, takže okrem finančnej straty tam bola aj istá emocionálna strata. Mesiac dozadu sme si konečne kúpili ďalšie auto. Je trošičku novšie než to staré, je v lepšom stave a je výkonnejšie. Hneď som bol spokojný, že napriek strate mám vlastne lepšie auto, než som mal.

Problém je, že mi to asi dlho nevydrží. Keď sme kúpili prvé auto, tiež som bol veľmi rád a spokojný, že máme konečne auto. Z môjho pohľadu to bolo najlepšie auto na svete. Lenže po pár mesiacoch som sa začal pozerat' na iné, lepšie a novšie autá. A už zrazu mi naše auto nestačilo. Chcel som niečo lepšie. Teraz mám niečo lepšie a som spokojný, ale občas rozmýšľam, že by to chcelo ešte niečo ďalej, niečo ešte novšie a výkonnejšie a pohodlnejšie...

Rozmýšľam, kedy bude dost'. Kedy budem spokojný so svojím autom. Kedy mi to bude stačiť.

A čo ty? Čo ti ešte chýba preto, aby si bol šťastný? Po čom ešte túžiš? Čo potrebuješ, aby si mal svoje potreby naplnené? Mám pocit, že väčšina z nás má svoje „niečo“, čo nám ešte chýba. Možno ako u mňa, je to lepšie auto. Alebo lepší byt. Lepší partner. Lepší mobil.

A čo ti ešte chýba v zbore? Čo ti u nás chýba? Čo sa ti nezdá dost' dobré? Čo by si zmenil? Čo tu musíme mať, aby si si povedal: „Konečne sa oplatí tu byť“?

Apoštol Peter skoro 2000 rokov dozadu napísal list, v ktorom hovorí o týchto témach. Zdá sa, že nie sme prví, ktorí majú pocit, že im niečo chýba a za niečím sa naťahujú. Čo nám môže starý apoštol Peter k tomu povedať?

[2Pt 1:3 – 11]

Štedrý Boh

Boh robil niečo. A to bude základ pre všetko, čo nám Peter chce hovoriť v tomto liste. Všetko, čo my robíme, začína Božími skutkami v dejinách, tým, čo on konal pre nás a cez nás. On je motorom a my reagujeme na jeho volanie.

Čo robil Boh? „Boh nám daroval všetko potrebné pre život a zbožnosť“. Viete, čo znamená to slovo „všetko“ v gréčtine? „Všetko“. Nemá žiadne skryté významy ani tajomstvá – všetko je všetko. Nedal nám všetko, čo chceme. Nedal nám všetko, po čom túžime. Dal nám všetko, čo potrebujeme k dobrému životu, k nasledovaniu Ježiša Krista.

Peter tu nehovorí v budúcom čase. Nehovorí „Boh nám dá všetko potrebné“. Nie, hovorí v minulosti: „Boh nám daroval“. Boh nám už dal všetko potrebné. O týždeň je Veľká noc a pripomíname si, že keď sa Ježiš obetoval za nás, daroval nám všetko potrebné pre život. Jeho smrť a vzkriesenie sú všetko, čo potrebujeme pre život.

Božia moc je už v nás. Boh nás volá byť súčasťou toho, čo koná vo svete – na čo čakáme? Až budú v zbore lepšie chvály? Až budú modernejšie piesne alebo sa vrátíme k starým kancionálom? Až sa naučia speváci lepšie spievať? Na čo čakáme? Až budú lepšie kázne? Na čo čakáme?

Spolupracovníci s Bohom

Božia moc je už v nás. Boh nám už dal všetko potrebné k životu. My tu nemáme byť nedeľu čo nedeľu, aby sme dostali niečo „viac“. My sme tu, aby sme sa učili, ako byť Božími spolupracovníkmi v každej oblasti života. Aby sme poznali Ježiša Krista a to, ako chce meniť náš život a cez nás naše okolie. O tom hovorí Peter, keď hovorí, že „máme účasť na Božej prirodzenosti“. Je to volanie stať sa súčasťou toho, čo on koná vo svete. Súčasťou obnovy, ktorá začína u nás a cez nás mení naše okolie.

„Práve preto“, pokračuje Peter, „sa všemožne usilujte“. Nebude to ľahké a nebude nám to prirodzené. Ale dobré veci v živote sú málokedy ľahké. Športovci to dobré poznajú. Dobrý športovec nemôže celý deň sedieť a jest' nezdravé veci. Viem to, pretože ja nie som dobrý športovec. Dobrý vzťah, či už je to medzi priateľmi alebo romantický vzťah, sa nerodí len tak – treba to pestovať a budovať a obidve strany sa budú musieť občas obetovať pre toho druhého.

Teraz dávajme pozor, k čomu nás vedie Peter. Peter nehovorí, aby sme sa usilovali v zdravom učení. Nejde tu o to, „čo verím“, ako niečo čisto intelektuálne, ani o to, „čo mám“, okolnosti. Peter tu hovorí o srdci, o tom, „kto som“. Presne všetky tie problémy ohľadom toho, či sa mi páčia alebo nepáčia u nás chvály alebo kázne alebo dekorácia alebo káva alebo skupiny alebo čokoľvek v zbore sú problémom srdca. Ten treba skutočne riešiť.

8 krokov k duchovnej dospelosti

Peter nám tu dáva akoby „pyramídu“ alebo „eskalátor“ o tom, ako rásť v poznávaní Ježiša Krista a v premieňaní nášho srdca k jeho srdcu. Je tu 8 krokov, ktoré postupne odokrýva:

- 1) Viera: alebo lojalnosť, oddanosť Ježišovi ako Pánovi. On rozhoduje o mojom živote. On má všetku moc a autoritu nad mojím životom. On je Pánom a nie ja.
- 2) Cnosť: morálne správanie, ktoré bude neskôr v tomto liste veľkou výčitkou Petra voči adresátom. Náš život musí reflektovať toho, koho nasledujeme.
- 3) Poznanie: to znamená blízkosť k Ježišovi, poznať ho každý deň viac. Nie je to v prvom rade o vedomostiach, ale o intímite nášho vzťahu s Kristom.
- 4) Sebaovládanie: inými slovami nerob všetko, čo sa ti chce hneď! Pre tvoje vlastné dobro ovládaj to, čo chceš a nenechaj sa ničím ovládnuť.
- 5) Vytrvalosť: keď prídu ťažkosti, nevzdaj sa tak ľahko! Kresťanská cesta je „dlhá cesta jedným smerom“ a dôležitejšie ako „rýchlosť“ našej cesty je, aby sme v nej vytrvali.
- 6) Nábožnosť: maj rešpekt voči Bohu, Boh nie je tu, aby plnil tvoje prania. Boh nie je džin, ktorý má plniť tvoje prania, ale Boh, ktorý vládne svetu.
- 7) Bratská oddanosť: alebo inak povedané „láska“ ako rozhodnutie konať v prospech druhých.
- 8) Láska: nemôžeme končiť len u bratov a sestier, ale láska musí byť ku každému, kto je okolo nás, bez hraníc alebo diskriminácie.

Toto je podľa Petra kľúčom k nášmu povolaniu ako kresťanov. Je to spôsob, ako rásť k duchovnej dospelosti, každý deň sa podobat' viac a viac Ježišovi Kristovi, ktorý pre nás dal všetko.

Inak budeme „neplodní a nečinní“, teda zbytoční. Budeme ako slepí. Nemôžeme ignorovať Ježišove volanie. Ježiš nás volá, aby sme tieto vlastnosti budovali a pestovali „v bohatej miere“. Preto opäť zopakuje, aby sme sa „väčšmi usilovali upevniť svoje povolanie a vyvolenie“.

Deň D a Deň V kresťana

Na konci Peter hovorí, že ak sa usilujeme o takýto život, nikdy sa nepotkneme. Ale to nie je skúsenosť väčšiny z nás. Ak ste ako ja, tak potom každodenne hrešíte. Nemyslím si, že kresťan, ktorý je skutočne odovzdaný Ježišovi, pestuje tieto vlastnosti a poznáva každý deň viac Ježiša, môže žiť úplne bez hriechu. Hriech a smrť dostali kľúčovú ranu vtedy, keď Ježiš vstal z mŕtvych a skutočne porazil hriech, ale boj ešte pretrváva. Je to ako pri 2. svetovej vojne: Deň D, kedy Spojenci útočili na nacistov v Normandii, bol kľúčovým útokom k pádu Hitlera a bol to prakticky moment, kedy Spojenci vyhrali vojnu, ale ešte do finálneho víťazstva bolo treba dobojovať, oslobodiť utláčané krajiny a absolútne poraziť zlo.

My sa nachádzame medzi Dňom D, kedy Ježiš porazil hriech na kríži, a Dňom V, kedy bude posledný boj s hriechom a nastane absolútne víťazstvo. Medzičasom kráčame s istotou, že Ježiš porazil smrť, ako si budeme budúci týždeň pripomínať, že napriek každodenným bojom a zraneniam, posledný boj je vyhratý.

Myslím, že práve o tom hovorí Peter. „Keď budete robiť tieto veci, nikdy sa nepotknete. Tak budete mať úplne zaistený prístup do večného kráľovstva nášho Pána a Spasiteľa Ježiša Krista“. To slovo „nepotknete“, by sa dalo lepšie preložiť ako „nevypadnete úplne“. Keď sa budeme usilovať o vieru, cnosť, osobné poznanie Ježiša Krista, sebaovládanie, vytrvalosť, a nábožnosť a o lásku k bratom, ale aj k ostatným, aj keď sa potkeme, aj keď padneme a zhrešíme, nevypadneme úplne a Ježiš nás dovedie do cieľa. On nám zaisťuje prístup. Obraz, ktorý Peter vykresľuje tu, je akoby slávnostné prijatie športovca, ktorý sa práve vrátil domov po úspešnom súťažení. Ako úspešná armáda, ktorá zvíťazila a vrátila sa do svojej krajiny, kde ju ľud privíta a teší sa.

Taký je prístup, ktorý nám Ježiš zaisťoval do Božieho kráľovstva. Je to slávnostné očakávanie. Je to triumfálny vstup cez víťazný oblúk. Toto je pohľad do budúcnosti, nádejný náhľad do toho, čo nás čaká, až sa vrátíme z vojny. Toto je povzbudenie do boja, kým sa radujeme z víťazstva, ktoré Ježiš zaistil v Deň D a zároveň túžobne očakávame na Deň V, kedy sa vrátíme domov.

Záver

Preto sa vrátim na začiatok. Čo ti ešte chýba? Čo ešte potrebuješ? Odpoveď je nič. Ježiš nám už dal všetko, čo potrebujeme k životu. Ježiš nás volá, aby sme nechali naše maličkosti bokom a išli za ním. Aby sme prestali riešiť okolnosti a začali riešiť naše vlastné srdce. Aby sme rástli v poznávaní a láske. Aby sme mali nádej v našich každodenných bojoch, lebo posledný boj je vyhratý a Ježiš zvíťazil nad mocou hriechu a smrti.